

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พยาบาลวิชาชีพเป็นบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับบุคคลตลอด 24 ชั่วโมง และต้องมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบริการที่มีคุณภาพ ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพทุกคนต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ ที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างถูกต้องเหมาะสม ตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ (พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์, 2538) ซึ่งพยาบาลวิชาชีพต้องมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม กล้าแสดงความคิดเห็น ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในทีมสุขภาพ เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับบริการที่ดีที่สุด (กองการพยาบาล, 2539) นอกจากนี้ วิลสันและคีส์ล (Wilson&Kneisl, 1979) อ้างอิงใน ดวงเดือน หัสโรห์, 2537) กล่าวไว้ว่า วิชาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่มีความเครียดสูง เนื่องด้วยต้องรับผิดชอบต่อชีวิต ต้องพบกับปัญหาความเครียดของผู้ป่วย ซึ่งบางครั้งพยาบาลไม่สามารถช่วยผู้ป่วยได้ทำให้พยาบาลเกิดความเครียดและวิตกกังวลสูงมากขึ้น และการทำงานของพยาบาลต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ อยู่เสมอ และมักก่อให้เกิดความขัดแย้ง ความเคลือบแคลงใจ (Guillory&Riggin, 1991 อ้างอิงใน ดวงเดือน หัสโรห์, 2537) นอกจากนี้ คลาร์ก (Clark, 1978) ได้กล่าวถึงบทบาทของพยาบาลว่าต้องเรียนรู้ ในเรื่องการคิดถึงผู้อื่นก่อน ต้องไม่พูดโอ้อวดหรือบอกผู้อื่นเกี่ยวกับสิ่งที่ดีของตน เป็นผู้ฟังและพยายามเข้าใจผู้อื่น ต้องมีความอดทน ไม่ปนแม้ว่าจะไม่พอใจในเรื่องใด ๆ ก็ตาม ต้องปรับตัวให้เข้ากับความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น และเต็มใจที่จะให้ผู้อื่นมากกว่าเป็นผู้รับ จึงเป็นสาเหตุให้พยาบาลไม่กล้าแสดงความรู้สึกของตนเองออกมาเท่าที่ควร และเปอร์ซิวัล (Percival, 2001) ได้กล่าวว่า พยาบาลส่วนมากเป็นเพศหญิง และตามประเพณี เพศหญิงจะสงบเสงี่ยมไม่กล้าแสดงความคิดเห็น หรือไม่กล้าแสดงออกในความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และบทบาทของพยาบาล จะต้องเป็นบุคคลที่ดี ต้องมีความเข้าใจในบริบทของผู้ประสานหรือสื่อสาร และจะต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อให้เข้ากับความคิด ความนับถือและคาดหวังของประชาชน ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้พยาบาลไม่กล้าแสดงพฤติกรรมที่ตนต้องการออกมา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ราศรี แก้วนพรัตน์ (2540) ได้ศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของพยาบาล โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ พบว่า พยาบาลมีพฤติกรรม

การแสดงออกที่เหมาะสมเพียงร้อยละ 29.5 และพยาบาล ร้อยละ 94.1 มีระดับของพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อมีการเผชิญสถานการณ์จริง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง และจากการศึกษาของ วินา ปิตตะภาศ (2546) ได้ศึกษา การพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของพยาบาลประจำการ แผนกศัลยกรรมออร์โธปิดิกส์ และเวชกรรมฟื้นฟู โรงพยาบาลอุดรธานี พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลอุดรธานี ในด้านการควบคุมตนเองก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

การที่พยาบาลมีพฤติกรรมแสดงออกในระดับต่ำ หรือไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้ายืนหยัดกับสิ่งที่ตนเองคิดว่าถูกต้องนั้น จะมีผลกระทบต่อ 1) ตัวพยาบาลเองและวิชาชีพ กล่าวคือ พยาบาลจะไม่กล้าแสดงสิทธิอันชอบธรรมของตนเองออกมา ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งในใจและทัศนคติของสาธารณชน เกิดความผิดพลาดในการสื่อความหมาย และทำลายสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และที่สำคัญยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจของพยาบาลอีกด้วย เพราะหากมีการเก็บกดอารมณ์และความรู้สึกไว้นาน ๆ จะมีอาการทางร่างกายตามมา เรียกว่า อาการผิดปกติที่เกิดจากความผิดปกติทางจิตใจ ได้แก่ อาการอ่อนเพลีย เป็นโรคกระเพาะอาหาร ปวดศีรษะบ่อย ๆ โดยไม่ทราบสาเหตุ หรืออาจนำไปสู่การเป็นโรคจิต โรคประสาทได้ในที่สุด (Clark, 1978; Percival, 2001) 2) ทีมสุขภาพ กล่าวคือ เมื่อพยาบาลมีพฤติกรรมแสดงออกที่ไม่เหมาะสมจะมีปัญหาทั้งทางด้านจิตใจหรือร่างกาย และทำให้การติดต่อประสานงาน หรือ การสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลในทีมสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ ทำให้การทำงานในทีมไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งนภา ชื่นแจ่ม (2543) ซึ่งได้ศึกษาผลการฝึกพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสม ต่อพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสมและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในทีมสุขภาพของพยาบาล โดยเปรียบเทียบพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสม และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในทีมสุขภาพของพยาบาล ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสมกับกลุ่มที่ทำงานตามปกติ พบว่า พฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสมและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในทีมสุขภาพของพยาบาลที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสมมากกว่ากลุ่มที่ทำงานตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ผู้ใช้บริการ กล่าวคือ การที่พยาบาลมีพฤติกรรมแสดงออกที่ไม่เหมาะสม มีผลต่อสุขภาพของพยาบาลและการทำงานในทีมสุขภาพไม่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลกระทบต่อระบบบริการบริการทำให้ผู้รับบริการได้รับบริการที่ไม่มีคุณภาพ และอาจมีข้อร้องเรียนจากผู้รับบริการได้

สำหรับพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสม เป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ทั้งด้านบวกและด้านลบออกมาอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมาและจริงใจโดยปราศจาก

ความรู้สึกผิดและไม่ล่งละเมิดในสิทธิของผู้อื่น เป็นความสามารถที่จะเสนอหรือแสดงออกของบุคคลได้อย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุด ตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ การจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยวิธีการทางบวก โดยปราศจากความวิตกกังวล มีความเชื่อมั่น และเป็นที่ยอมรับนับถือในตัวเองและสังคม (Clark & Shea, 1979; Barbara & Sasan, 2002; สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต, 2543) พฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสม เป็นความสามารถในการแสดงออกของตนเองในทางที่ถูกต้อง โดยปราศจากการละเมิดในความถูกต้องของผู้อื่นรวมถึงการยอมรับ นับถือทั้งตนเองและบุคคลอื่น มีสติในการทำงานสามารถเอาชนะกับปัญหาด้วยความมั่นใจและมีความสุขตามที่ต้องการมีความสามารถประสานความร่วมมือในทางเลือกที่ถูกต้องด้วยความเต็มใจ (Sudha, 2005) ซึ่งเป็นลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกขั้นพื้นฐานที่จะช่วยในการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี และเมื่อพิจารณาถึงบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพจะเห็นได้ว่า ความสำคัญของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกมีความจำเป็นและสำคัญต่อภาวะผู้นำทางการพยาบาล ทั้งในระดับบริหาร ระดับจัดการ และระดับปฏิบัติการ นอกจากนี้ คลาร์ค (Clark, 1978) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของพยาบาล ไว้ว่า พฤติกรรมประเภทนี้เกี่ยวข้องกับงานทั้งในด้านการบริหาร และการปฏิบัติการพยาบาลรวมถึงวิชาชีพพยาบาล ซึ่งในด้านการปฏิบัติการพยาบาลสามารถนำไปใช้กับผู้ป่วยและญาติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลดน้อยลง ในด้านการยกระดับวิชาชีพและการทำงาน ช่วยให้วิชาชีพพยาบาลเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นในสังคม เช่นแพทย์และสมาชิกผู้ร่วมงานจากวิชาชีพอื่น ๆ ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของผู้ป่วย หรือผู้รับบริการทุกระดับ ช่วยในการส่งเสริมมาตรฐานการทำงานของพยาบาลให้ดีขึ้น ช่วยให้พยาบาลมีความมั่นใจในการเผชิญกับปัญหา หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ช่วยให้พยาบาลได้แสดงความคิดเห็นโดยไม่ต้องกล่าวโทษผู้อื่น หรือโดยไม่ต้องแสดงความโกรธออกมา เป็นการแสดงซึ่งความจริงใจและเปิดเผย ไม่มีการต่อว่า ตีเตียน แต่ตรงกับเป้าหมายที่บุคคลได้ตั้งไว้ ซึ่งผลที่ได้คือ การผ่อนคลายความเครียด วิตกกังวล และยังได้มาซึ่งความถูกต้องซึ่งต่างฝ่ายต่างต้องการพยาบาลที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกอยู่แล้วสามารถที่จะสอน และฝึกให้พยาบาลอื่น ๆ ได้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยให้พยาบาลสามารถจัดเตรียม การบริการหรือยินยอมตามคำเรียกร้องของผู้ป่วยสามารถสอนให้ผู้ป่วยมีความรับผิดชอบต่อความคิดและการกระทำของผู้ป่วย การเคารพสิทธิของพยาบาลได้สำเร็จ ซึ่งเป็นผลให้ผู้ป่วยเข้าใจถึงความรับผิดชอบต่อพยาบาล และเข้าใจถึงบทบาท

หน้าที่ของเขาในฐานะผู้ป่วยที่ต้องให้ความร่วมมือในการรักษาพยาบาล เพื่อประโยชน์ที่เขาจะได้รับ

โรงพยาบาลศูนย์ เป็นโรงพยาบาลที่มีจำนวนเตียงตั้งแต่ 500 เตียง ขึ้นไปที่สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข มีโครงสร้างในการบริหารที่ซับซ้อน หลายระดับ มีแผนก ฝ่ายต่าง ๆ มากมายและมีบุคลากรจำนวนมาก และพยาบาลประจำการเป็นกลุ่มบุคลากรที่มีจำนวนมากที่สุด ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดูแลผู้รับบริการถึงระดับตติยภูมิตลอด 24 ชั่วโมง จะต้องติดต่อสัมพันธ์กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกแผนกรวมถึงองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นพยาบาลประจำการจะต้องมีความสามารถในการแสดงออกที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริการที่ดีที่สุด และมีความพึงพอใจทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ

จากอัตราข้อร้องเรียนของผู้รับบริการในโรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่ง ในเขตภาคเหนือ ในปี 2548 และ 2549 พบว่า เป็นข้อร้องเรียนด้านพฤติกรรมบริการของพยาบาล ร้อยละ 82.4 และ 71.5 ตามลำดับ และในแผนกกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลแห่งเดียวกัน ในปี 2548 และ 2549 พบว่า เป็นข้อร้องเรียนด้านพฤติกรรมบริการของพยาบาล ร้อยละ 92 และ 82 ตามลำดับ จากการสังเกตและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา การปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ ภายในหอผู้ป่วย แผนกกุมารเวชกรรม พบว่า มีปัญหาด้านการติดต่อประสานงานกับสหสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ พยาบาลประจำการส่วนมากจะไม่กล้าที่จะติดต่อประสานงานกับบุคคลอื่น ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานได้ การติดต่อประสานงานจะต้องให้หัวหน้าเป็นผู้ติดต่อประสานงานให้ แม้แต่ทีมงานที่ปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น แพทย์ พยาบาลระดับต่าง ๆ หรือแม้แต่ผู้รับบริการ เมื่อมีปัญหา พยาบาลประจำการส่วนมากจะไม่กล้าติดต่อประสานงาน เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ซึ่งจะต้องเป็นภาระของหัวหน้า และปัญหาบางเรื่อง พยาบาลประจำการก็สามารถที่จะประสานงานหรือแก้ไขปัญหาได้ซึ่งจะต้องเป็นภาระของหัวหน้า และปัญหาบางเรื่องจะต้องแก้ไขเฉพาะหน้าหรือเร่งด่วน ก็ทำให้เกิดความผิดพลาดหรือล่าช้า เช่น การประสานงานกับห้องปฏิบัติการ ที่ต้องการตรวจพิเศษ ต้องการผลด่วน หรือผลการตรวจที่อาจจะไม่ถูกต้อง พยาบาลประจำการส่วนมากจะไม่สามารถติดต่อประสานงานหรือสอบถามทางห้องปฏิบัติการได้ จะต้องให้หัวหน้าหรือแพทย์เป็นผู้ประสานงานให้ เป็นต้น

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การประเมินพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมตามการรับรู้ของตนเอง ผลจะอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ซึ่งการให้ประเมินตนเองนั้น ผู้ประเมินมักจะให้คะแนนตนเองสูงกว่าผู้อื่น สอดคล้องกับคำกล่าวของ โพลิต และฮังเกอร์ (Polit & Hungler, 1985) ที่ว่าบุคคลพยายามประเมินพฤติกรรมของตนในทางบวก

เพื่อให้สอดคล้องกับสังคม ผู้ประเมินมักให้คะแนนตนเองสูงกว่าความเป็นจริง ดังที่ เซฟเวอร์ (Shaver, 1981 อ้างอิงใน กมลทิพย์ ตั้งหลักมั่นคง, 2539) กล่าวว่า การรับรู้ในเรื่องของบุคคล มีโอกาสผิดพลาดและเบี่ยงเบนได้ง่าย จำเป็นต้องมีการตรวจสอบโดยอาศัยข้อมูลจากบุคคลอื่น หรือกลุ่มเปรียบเทียบ และหัวหน้าหรือผู้ปวยเป็นบุคคลที่อยู่ระหว่างผู้บริหารระดับสูงและผู้ปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นผู้รับนโยบายจากผู้บริหารระดับสูงสู่ผู้ปฏิบัติรวมถึงมีความใกล้ชิดและประเมินพฤติกรรม หรือผลงานของผู้ปฏิบัติหรือพยาบาลประจำการตลอดเวลาในการปฏิบัติงาน ถ้าผลการศึกษา พบว่าการรับรู้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน แสดงว่าการประเมินพฤติกรรมการแสดงออก ที่เหมาะสมของพยาบาลประจำการ มีโอกาสถูกต้อง และใกล้เคียงความเป็นจริง ซึ่งทำให้ง่าย ต่อการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ แต่ถึงแม้ว่าการรับรู้แตกต่างกันก็ เป็นประโยชน์ในการใช้ข้อมูลประกอบที่ทำให้พยาบาลประจำการและผู้บริหารได้ตระหนักและเป็น ข้อคิดพิจารณาให้การสนับสนุนในการพัฒนาพฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหรือผู้ปวย ในโรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ จากตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการตามแนวคิดของ คล้าค 5 ด้าน ซึ่ง ประกอบด้วย ด้านความเป็นอิสระ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการใช้สิทธิของตนเอง ด้านความ รับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรมและด้านการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากยังไม่มีผู้ศึกษาตัวแปร ดังกล่าวไว้อย่างครบถ้วน และจากการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลศูนย์แห่ง หนึ่ง พบว่ามีข้อร้องเรียนด้านพฤติกรรมบริการของพยาบาลถึงร้อยละ 70-90 ของข้อร้องเรียน ทั้งหมด และพบปัญหาการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในการติดต่อประสานงานกับทีมสุขภาพ และผู้รับบริการ ทำให้การทำงานของทีมสุขภาพไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้รับบริการ ได้รับบริการที่ไม่มีคุณภาพด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพิ่มเติมให้ได้ข้อมูล เพื่อให้พยาบาล ประจำการและผู้บริหารทางการพยาบาลได้รับรู้ข้อมูลและมีแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรม การแสดงออกของพยาบาลประจำการต่อไป

คำถามการวิจัย

1. พฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้า หรือผู้ปวย โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ อยู่ในระดับใด

2. พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองโรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาการปฏิบัติงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองที่มีความแตกต่างกันใน ระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่มีความแตกต่างกันใน ระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเอง มีความแตกต่างกับการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. พยาบาลประจำการที่มีความแตกต่างกันใน ระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานมีพฤติกรรมการแสดงออกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีความแตกต่างกันใน ระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน มีการรับรู้พฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ ในครั้งนี้ทำการศึกษาระหว่าง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 โดยดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย 1) โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก 2) โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ 3) โรงพยาบาลลำปาง 4) โรงพยาบาลเชียงราย ประชาณุเคราะห์ 5) โรงพยาบาลสวรรคัประชารักษ์
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 อายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพและหัวหน้าหอผู้ป่วย
 - 2.2 พฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ตามแนวคิดของคล้าค (Clark, 1978) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านความเป็นอิสระ 2) ด้านการควบคุมตนเอง 3) ด้านการใช้สิทธิของตนเอง 4) ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรม 5) ด้านการติดต่อสื่อสาร

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารทางการพยาบาล กล่าวคือ เป็นแนวทางให้ผู้บริหารการพยาบาลได้ทราบถึงระดับของพฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ ที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสมต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมแสดงออกของพยาบาลประจำการ หมายถึง พฤติกรรมที่พยาบาลประจำการแสดงออกอย่างเหมาะสม ใน 5 ด้านตามแนวคิดของคล้าค (Clark, 1978) โดยวัดจากการรับรู้ของพยาบาลประจำการและหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งจำแนกการรับรู้ตามความแตกต่างระหว่างกลุ่มของพยาบาลประจำการและหัวหน้าหอผู้ป่วย และความแตกต่างภายในกลุ่มของ

พยาบาลประจำการ และหัวหน้าหอผู้ป่วย ในระดับการศึกษา อายุ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ดังนี้ คือ

1.1 ด้านความเป็นอิสระ หมายถึง การแสดงออกของพยาบาลประจำการ ในการเปิดเผยตนเองด้วยการกระทำและคำพูดตามที่ตนเองคิดและรู้สึกอย่างตรงไปตรงมาด้วยความมั่นใจ การแสดงออกตามความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง ทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย ถ้าแสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา รับทราบแม้ว่าความคิดเห็นของตนเองจะแตกต่างจากบุคคลอื่น

1.2 ด้านการควบคุมตนเอง หมายถึง การแสดงออกของพยาบาลประจำการ ในการตระหนักและความรอบรู้ของพยาบาลประจำการในการที่จะควบคุมสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยสามารถเลือกได้ว่าเมื่อไรควรจะใช้วิธีการควบคุมอย่างไร โดยเฉพาะการควบคุม หรือการปรับพฤติกรรมของตนเอง ไม่รวมถึงการควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่น

1.3 ด้านการใช้สิทธิของตนเอง หมายถึง การแสดงออกของพยาบาลประจำการ ในการใช้สิทธิของตนเองในฐานะที่เป็นพยาบาลประจำการ ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ให้การดูแลผู้ป่วยและเป็นผู้ร่วมงานในทีมสุขภาพ เป็นสิทธิอันชอบธรรมในการแสดงพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม การใช้สิทธิของตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น การเพิ่มชื่อเสียง เกียรติยศและศักดิ์ศรีของตนเอง การควบคุมในสิ่งที่เป็นการปฏิบัติการพยาบาล การมีบทบาทในสังคมและการเมือง การได้รับการรับรองจากผู้บังคับบัญชา

1.4 ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่และกิจกรรม หมายถึง การแสดงออกของพยาบาลประจำการ ในความรับผิดชอบในการกระทำของพยาบาลประจำการ ทั้งด้านบวกและด้านลบจากการพูดและการกระทำเป็นการแสดงออกที่เหมาะสมในความสามารถในการปฏิบัติงานการพยาบาลที่รับผิดชอบ

1.5 ด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง การแสดงออกของพยาบาลประจำการ ในการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจนอย่างตรงไปตรงมาและสอดคล้องทั้งการพูด และภาษาท่าทาง สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นทุกระดับได้อย่างเปิดเผย จริงใจ เหมาะสมกาลเทศะ

2. พยาบาลประจำการ หมายถึง พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ หรือปริญญาตรี หรือสูงกว่า และได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ชั้นสูง

3. หัวหน้าหอผู้ป่วย หมายถึง พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ หรือปริญญาตรี หรือสูงกว่า และได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ชั้นสูง และดำรงตำแหน่งผู้บริหารการพยาบาลในหอผู้ป่วย

4. โรงพยาบาลศูนย์ เขตภาคเหนือ หมายถึง โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงสาธารณสุข ในเขตภาคเหนือ ที่มีจำนวนเตียงสามารถรับผู้ป่วยได้ตั้งแต่ 500 เตียง ขึ้นไป มีจำนวน 5 แห่ง คือ 1) โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก 2) โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ 3) โรงพยาบาลลำปาง 4) โรงพยาบาลเชียงใหม่ ประชาณุเคราะห์ 5) โรงพยาบาลสวรรคตประชารักษ์

